

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 412/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., Námestie slobody 2, Banská Bystrica, IČO 47 232 293, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ján Krnáč, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 18 Co 234/2016 z 24. júla 2017 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bardejov č. k. 1 C 439/2015 z 19. septembra 2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 36 ods. 1 písm. a) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 18 Co 234/2016 z 24. júla 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 C 439/2015 z 19. septembra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. Sťažovateľka sa žalobou zo 6. decembra 2012 podanou na okresnom súde domáhala zaplatenia finančnej sumy 4 052,50 eur s príslušenstvom z titulu neuhradeného odstupného predstavujúceho päťnásobok priemerného mesačného zárobku pri funkčnom plate v sume 810,50 eur. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľkin manžel vykonával funkciu riaditeľa Základnej školy v [REDAKOVANÉ] (ďalej len „základná škola“) a bol z tejto funkcie odvolaný dekrétom

z 8. decembra 2010. Svoje odvolanie však napadol opravnými prostriedkami, v dôsledku čoho došlo napokon 13. júna 2012 k zrušeniu dekrétu o odvolaní. Následne bol opätovne odvolaný rozhodnutím z 19. júna 2012, pričom toto rozhodnutie bolo opätovne zrušené nadriadeným orgánom 23. augusta 2012. Medzičasom bola do funkcie ustanovená nová riaditeľka základnej školy, ale jej postavenie bolo v dôsledku uvedených skutočností sporné. Sťažovateľka bola zamestnankyňou základnej školy. Dňa 24. augusta 2012 sa dohodla na skončení svojho pracovného pomeru, na základe čoho jej mal vzniknúť nárok na odstupné. Dohodu o skončení pracovného pomeru za školu podpísal jej manžel.

4. Okresný súd vydal 31. decembra 2012 platobný rozkaz sp. zn. 3 Ro 214/2012, proti ktorému podala žalovaná protistrana v zákonom ustanovenej lehote odpor.

5. Okresný súd po prerokovaní veci rozhodol na pojednávaní 19. septembra 2016 tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania.

6. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a súvisiacim výrokom žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

7. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2 Cdo 83/2019 z 19. decembra 2019 (ďalej len „rozhodnutie najvyššieho súdu“) tak, že dovolanie odmietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd svoje rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na to, že uplatnený dovolací dôvod sťažovateľka nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), t. j. neuviedla konkrétne, ktorá právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a vzhľadom na túto skutočnosť najvyšší súd dovolanie sťažovateľky podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v rámci svojej sťažnostnej argumentácie predovšetkým tvrdí, že rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu sú neústavné, nezákonné a arbitrárne. Sťažovateľka namieta, že krajský súd jej námietky, ktorými spochybňovala zákonnosť rozsudku okresného súdu, *„opomenul, neprihliadal na ne a vôbec sa s nimi nevysporiadal a rovnako ako prvostupňový súd rozhodol v rozpore so zákonom, v rozpore s právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami správnych orgánov...“*. Sťažovateľka konkrétne tvrdí, že všeobecné sudy nezaujali kvalifikované stanovisko k jej námietkam, prostredníctvom ktorých spochybňovala (i) naplnenie zákonom ustanovených predpokladov pre skončenie pracovného pomeru dohodou medzi sťažovateľkou a základnou školou k 26. augustu 2012, (ii) okamih jej odhlásenia z príslušných poisťovní, ako aj (iii) k okruhu jej námietok, ktorými spochybňovala odvolanie [REDACTED] z funkcie riaditeľa základnej školy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 36 ods. 1 písm. a) a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 ods. 1 písm. a) a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu:

10. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

11. Sťažovateľka mala k dispozícii na ochranu označených práv proti rozsudku okresného súdu riadny opravný prostriedok, ktorý aj využila. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľky bol v odvolacom konaní krajský súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu, a preto ústavnú sťažnosť z tohto dôvodu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 ods. 1 písm. a) a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu:

12. Z už uvedenej sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že táto vo svojej podstate uplatňuje v ústavnej sťažnosti podanej proti rozsudku krajského súdu dovolací dôvod zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP], napriek tomu neuvádza žiadne dôvody, ktorými by konkretizovala svoje úvahy, pre ktoré nepodala v okolnostiach danej veci dovolanie aj z tohto dôvodu.

13. V tejto súvislosti je potrebné predovšetkým uviesť, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v už citovanom čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

14. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima*

ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

15. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobne platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod. Následkom toho sa ústavný súd pri posudzovaní otázky o prípustnosti dovolania v zásade obmedzuje, avšak pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je vždy povinný preskúmať svoju vlastnú právomoc z hľadiska, či tejto právomoci nepredchádza právomoc iného súdu, ktorý by bol oprávnený sťažovateľovi poskytnúť ochranu pred namietaným porušením ním označovaných základných práv a slobôd.

16. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. V § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne ktorým sa rozhodlo v merite veci.

18. Obsah normatívneho textu v § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia ich práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (vrátane vyhodnotenia súladu medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi na jednej strane a vykonanými dôkazmi na strane druhej), na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod.

19. Z uvedeného vyplýva, že dovolacie konanie sa nenachádza mimo ústavného rámca ochrany základných práv a slobôd vrátane pravidiel spravodlivého súdneho konania podľa ústavy a Listiny základných práv a slobôd, a preto označené znenie § 420 písm. f) CSP je potrebné interpretovať v tom zmysle, že najvyšší súd v dovolacom konaní má zákonom ustanovenú povinnosť posúdiť a následne rozhodnúť s ohľadom na obsah podaného dovolania, či v predchádzajúcich štádiách konania pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces v rozsahu, v akom tomuto základnému právu poskytuje ochranu v rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd.

20. Meritórne preskúmanie relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom v situácii, keď riadne nevyužila právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, t. j. nepodala dovolanie z dôvodu vymedzeného v § 420 písm. f) CSP, hoci ho podať mohla a mala, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016). Inými slovami povedané, z pohľadu sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že právomoci ústavného súdu mala predchádzať právomoc najvyššieho súdu, pretože vzhľadom na obsahový prienik významu normatívneho textu uvedeného v § 420 písm. f) CSP a ústavným súdom judikovaného obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bola v danej situácii prípustnosť dovolania daná podľa § 420 písm. f) CSP. O dovolaní bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd.

21. Skutočnosť, že sťažovateľka mala k dispozícii na ochranu označených práv proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré riadne nevyužila, založila dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že ak by aj dotknuté námietky sťažovateľky (bod 8 tohto odôvodnenia) proti rozsudku krajského súdu neboli uplatniteľné v dovolacom konaní (čo nie je posudzovaný prípad), lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti tomuto rozsudku (v rozsahu použitia predmetných námietok) v zmysle § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde môže byť zachovaná len vtedy, ak dovolanie pri využití ostatných námietok (tých, ktoré boli v dovolacom konaní uplatniteľné) bolo podané riadne a včas. Taká situácia u sťažovateľky nenastala, keďže dovolací dôvod pre nesprávne právne posúdenie veci sťažovateľka nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, čo bolo dôvodom na odmietnutie dovolania najvyšším súdom podľa § 447 písm. f) CSP (pričom rozhodnutie najvyššieho súdu ústavný súd ako ústavnou sťažnosťou nenapadnuté spochybníť nemôže). Rovnako platí, že pokiaľ by sa námietky uplatnené v ústavnej sťažnosti prekrývali s dovolacou argumentáciou sťažovateľky (z čoho ústavný súd nevychádzal), ústavný súd by nedisponoval právomocou na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ktorá je v rozsahu takých námietok primárne zverená najvyššiemu súdu (ústavnú udržateľnosť rozhodnutia ktorého, konkrétne v otázke aplikácie použitých dôvodov odmietnutia dovolania uvedených v bode 7 tohto odôvodnenia, by mohol ústavný súd preskúmať, len ak by toto rozhodnutie bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou).

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu